

VU Research Portal

De betrouwbaarheid van elektronische gegevens als bewijsmiddel in het Nederlandse, Duitse en Amerikaanse civiele bewijsrecht

van Stekelenburg, M.C.

2010

document version

Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in VU Research Portal](#)

citation for published version (APA)

van Stekelenburg, M. C. (2010). *De betrouwbaarheid van elektronische gegevens als bewijsmiddel in het Nederlandse, Duitse en Amerikaanse civiele bewijsrecht*. Eburon.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal ?

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

E-mail address:

vuresearchportal.ub@vu.nl

Inhoudsopgave

	Voorwoord	VII
	Inhoudsopgave	IX
1	Inleiding	1
1.1	Elektronische gegevens als bewijsmiddel	1
1.2	Probleemstelling	3
1.3	Methode van onderzoek	8
1.4	Bewijzen in het kader van dit onderzoek	8
1.5	Opbouw van dit onderzoek	13
2	Elektronische gegevens	15
2.1	Inleiding	15
2.2	Elektronische gegevens	15
2.3	Code	18
2.4	Data	19
2.5	Rechtvaardiging onderscheid code en data	20
2.6	Kanttekeningen op de strikte scheiding van code en data	22
2.7	Samenvatting	23
3	Beveiliging van elektronische gegevens	25
3.1	Inleiding	25
3.2	Het te beschermen rechtsgoed volgens de literatuur	26
3.3	Authenticatie van personen	28
3.4	Versleuteling van elektronische gegevens	31
3.5	Samenvatting	36
4	Elektronische gegevens als bewijsmiddel in het Nederlandse civiele recht	39
4.1	Inleiding	39
4.2	Plaats van het Nederlandse civiele bewijsrecht	41
4.3	Lijdelijkheid van de rechter in het civiele bewijsrecht	41
4.4	Stelplicht, bewijslast en bewijsvermoedens	43
4.5	Theorie van de vrije bewijsleer	46
4.6	Toelating van bewijs	47
4.6.1	Toelating van bewijsmiddelen in het algemeen	47

4.6.2	Toelating van elektronische gegevens als bewijsmiddel	48
4.7	Bewijswaardering	49
4.7.1	Vrije bewijswaardering en de bewijsmaatstaf	49
4.7.2	Gewenste bewijswaardering en de bewijsmaatstaf in het kader van dit onderzoek	51
4.7.3	Wettelijke uitzonderingen op de hoofdregel: dwingend bewijs	53
4.8	Elektronische gegevens in de jurisprudentie	54
4.9	Oorzaken van het ontbreken van jurisprudentie	58
4.9.1	Inleiding	58
4.9.2	Beperkte motiveringsplicht	58
4.9.3	De rol van de rechter bij de bewijswaardering	62
4.9.4	Tussenconclusie	64
4.10	Dwingend bewijs: de akte	64
4.10.1	Inleiding	64
4.10.2	De definitie van de akte	64
4.10.3	De bewijskracht van de akte	67
4.11	Het elektronisch geschrift	69
4.12	De elektronische handtekening	72
4.13	Het (gekwificeerd) certificaat, de certificaatdienstverlener en het veilige middel	79
4.14	De elektronische onderhandse akte	80
4.14.1	Vereisten voor de elektronische onderhandse akte	81
4.14.2	Twee opmerkelijke bewijsrechtelijke consequenties van de elektronische handtekening op de elektronische onderhandse akte	83
4.14.3	Dwingende bewijskracht van elektronische gegevens	85
4.15	De bewijsovereenkomst	86
4.15.1	Inleiding	86
4.15.2	Definitie bewijsovereenkomst	86
4.15.3	De inhoud van de bewijsovereenkomst	87
4.15.4	Beperkingen aan de bewijsovereenkomst	90
4.15.5	Probleemverkenning voor de totstandkoming van de bewijsovereenkomst	91
4.16	Samenvatting en conclusie	92
4.16.1	Samenvatting	92
4.16.2	Conclusie	93
5	Elektronische gegevens als bewijsmiddel in het Duitse civiele recht	95
5.1	Inleiding	95
5.2	Plaats van het civiele bewijsrecht binnen het Duitse recht	96
5.3	Lijdelijkheid van de rechter	96
5.3.1	De hoofdregel / de leer van de <i>Prozessmaximen</i>	96
5.3.2	Uitzonderingen op de hoofdregel	98

5.4	Toelating van bewijs	100
5.5	De wettelijke bewijsmiddelen	102
5.5.1	<i>Augenscheinsbeweis</i>	102
5.5.2	<i>Urkundenbeweis</i>	105
5.5.3	<i>Zeugenbeweis</i>	107
5.5.4	<i>Sachverständigebeweis</i>	108
5.5.5	<i>Parteiernennung</i>	108
5.5.6	De toelaatbaarheid van code	108
5.5.7	De toelaatbaarheid van computer gegenereerde data en door mensen gegenereerde data	109
5.6	Bewijswaardering	110
5.6.1	Inleiding	110
5.6.2	Hoofregel: vrije bewijswaardering	110
5.6.3	<i>Glaubhaftmachung</i>	113
5.6.4	<i>Anscheinsbeweis</i>	114
5.7	Dwingend bewijs: de <i>Urkunde</i>	115
5.7.1	Bewijskracht van <i>öffentliche Urkunden</i> (§ 415, 416a jo 371a II, 417 en 418 ZPO)	115
5.7.2	Bewijskracht van <i>private Urkunden</i> (§ 416 ZPO)	116
5.7.3	Bewijskracht van <i>Urkunden</i> met gebreken (§ 419 ZPO)	117
5.8	Dwingend bewijs: het <i>elektronisches Dokument</i>	118
5.9	De vrije bewijswaardering van elektronische gegevens	120
5.9.1	De rechtspraak	120
5.9.2	De bewijswaardering van code	126
5.9.3	De bewijswaardering van data	127
5.10	De bewijsovereenkomst	128
5.10.1	Inleiding	128
5.10.2	Definitie bewijsovereenkomst	128
5.10.3	De inhoud van de bewijsovereenkomst	130
5.11	Samenvatting en conclusie	132
5.11.1	Samenvatting	132
5.11.2	Conclusie	133
6	Elektronische gegevens als bewijsmiddel in het Amerikaanse civiele recht	135
6.1	Inleiding	135
6.2	Plaats van het Amerikaanse civiele bewijsrecht	136
6.3	Juryrechtspraak	137
6.4	De rolverdeling tussen partijen en <i>juror</i>	140
6.5	Toelaatbaarheid van bewijsmiddelen (<i>admissibility</i>)	141
6.6	Relevancy en exclusion	142
6.6.1	<i>Relevancy</i>	142
6.6.2	<i>Exclusion</i>	144

6.7	<i>Hearsay</i>	146
6.7.1	Inleiding	146
6.7.2	Verbod op <i>hearsay</i>	147
6.7.3	Wettelijke definitie van <i>hearsay</i>	149
6.7.4	Uitzonderingen op de <i>hearsay rule</i>	152
6.7.5	Elektronisch bewijs en de <i>hearsay rule</i>	156
6.7.5.1	De <i>hearsay rule</i> en code	156
6.7.5.2	De <i>hearsay rule</i> en door mensen gegenereerde data	156
6.7.5.3	<i>Hearsay</i> en door computers gegenereerde data	157
6.8	Authentication	159
6.8.1	Inleiding	159
6.8.2	<i>Authentication</i> als toelatingseis	159
6.8.3	Definitie van <i>authentication</i>	160
6.8.4	De bewijsdrempel van <i>Rule 901 FRE</i>	162
6.8.5	Methoden van <i>authentication of identification</i>	164
6.8.6	<i>Authentication</i> van verschillende elektronische toepassingen	166
6.9	Best evidence	172
6.9.1	Inleiding	172
6.9.2	Grondslag voor <i>best evidence</i> en <i>secondary evidence</i> als toelatingseis	173
6.9.3	Subject van <i>best evidence: writings, recordings</i> en <i>photographs</i>	176
6.9.4	Het <i>original</i> en het <i>duplicate</i>	176
6.9.5	<i>Best evidence rule</i> en elektronische bewijsmiddelen	178
6.9.5.1	<i>Best evidence</i> en code	178
6.9.5.2	<i>Best evidence</i> en data	179
6.10	Bewijswaardering	180
6.11	De bewijsovereenkomst	181
6.12	Samenvatting en conclusie	182
6.12.1	Samenvatting	182
6.12.2	Conclusies	184
7	Conclusies en aanbevelingen	187
7.1	Inleiding	187
7.2	Samenvatting	188
7.3	Onderzoeksresultaten	193
7.3.1	Concrete betrouwbaarheidscriteria in wetgeving en rechtspraak	193
7.3.2	Abstracte betrouwbaarheidscriteria	205
7.3.3	De relativering van de veelgemaakte aanname in de juridische literatuur dat het belangrijk is om bewijsmiddelen van de zwaarste juridische en technische middelen te voorzien om hun bewijskracht te garanderen	207
7.3.4	Vermoeden van bevestiging van de aanname dat er in Nederland, Duitsland en Amerika een gemeenschappelijk idee bestaat wanneer elektronische gegevens betrouwbaar dan wel	

	onbetrouwbaar zijn als bewijsmiddel.	208
7.4	Discussie	209
7.5	Aanbevelingen voor vervolgonderzoek	210

8 Enkele maatregelen ter vergroting van de betrouwbaarheid van elektronische gegevens als bewijsmiddel

Samenvatting

Summary

Bijlage

Jurisprudentie

Literatuurlijst

Trefwoordenregister